



## 120212 Reformationsdagen Björn Helgesson

### Det levande ordet

Ingen av oss är utan makt. Ibland känner vi oss maktlösa inför vissa situationer, och visst kan det vara så, men alla har vi makt. Våra handlingar och våra ord brukade av vår vilja är den starkaste kraften på jorden. Ibland är de som verkar svagast mäktigast. Ingen har så mycket makt över mig som mina barn, Särskilt tydligt när de var spädbarn. Med sina skrik kunde de styra hela min tillvaro.

Idag är det reformationsdagen och det är sannerligen något att fira. Det borde ske med pompa och ståt, både i kyrkan och utanför. 1517 spikade Martin Luther upp 95 teser på kyrkporten i Wittenberg. Ett riktigt barnaskrik, tankens och ordets makt välsignat av Gud. Då gick han till storms mot missbruken i den Romersk katolska kyrkan. Och missbruken var många både när det gällde teologi och praxis. Det hierarkiska och av sin makt korruperade ledarskapet i Romersk katolska kyrkan var helt oförmögna att ta till sig katoliken Luthers kritik och förslag på förändringar, hans reformationsförslag. Reformation betyder enligt Bonniers ordbok förändring till det bättre.

Vår svenska kyrka är en frukt av denna förändring. Jag är stolt över den kyrka jag tillhör och har inte minsta längtan till vare sig Rom eller EFK. Det behöver inte heller du ha. För mig är Martin Luther en stor förebild som vi borde citera oftare här i OP. Vår kyrka har mängder med problem, men att någon annan kyrka skulle vara ett ideal att sträva emot är en illusion. Alla mänskliga gemenskaper odlar myter om sig själva. Vi ser det tydligt i nationalistiska rörelser. Likadant är det i kyrkorna. Romersk katolska kyrkan odlar myten att de står för något ursprungligt med direktkontakt till Petrus. Ingenting är mindre historiskt korrekt. Flera frikyrkor odlar en annan myt där man menar sig återvänt till urkyrkans anda. Inte heller det har någon förankring i faktisk historia. Det har aldrig funnits någon ideal urförsamling, snarare vittnar bibelns texter om flera problemförsamlingar.

En reformatorisk anda betyder för mig att nuet inte är fullkomligt. Jag är inte mitt eget ideal, vår kyrka är inte framme. Det betyder också att Martin Luther inte var fullkomlig eller att hans lösningar då skulle vara de bästa lösningarna nu. Nej, jag anser att Martin gick totalt vilse på många områden. Själva idén att vissa människor skulle nått fullkomlighet måst vi tillbakavisa. Martin var inget helgon. För övrigt vilar hela tanken på helgon på en mycket lös grund och att romersk katolska kyrkan eller någon annan skulle kunna avgöra vilka som är helgon tillbakavisar jag fullständigt. Domen över våra liv tillhör bara Gud och alla har vi gått vilse och behöver Guds nåd.. Förebilder finns det dock gott om, om man tar dem för vad dom är. Så här sa Martin: *”Jag önskar att man skulle helt glömma mitt namn så att ingen istället för kristen skulle kalla sig lutheran. Vad är väl Luther? Inte har jag någon egen lära. Inte heller är jag korsfäst för någon. Mitt namn bär inte salighet med sig.”*

Att vilja förändra är förenat med stora risker. Vi vet vad vi har men inte vad vi får, lyder ordspråket. Risken för att min insikt rymmer stora hål är uppenbar. Därför behöver all makt granskas och förändringar måste få ta sin tid. Det gäller i samhället och i kyrkan. Alla kyrkor är maktinstitutioner – för att citera Kjell Kallenberg - och vi har alla kluvna motiv. Ju mer vi själva ser det desto bättre kan vi hantera våra egna ambitioner. Religion och makt är en farlig blandning. Vi ser det när USA ger namnet treenigheten åt en av



sina atomvapenbestyckade ubåtar. Att själv tro sig tillhöra sammanhanget där hela sanningen med stort S finns för oss vilse. Jag har inte hela sanningen, Olaus Petri eller Svenska kyrkan har det inte, men inte heller Romersk katolska kyrkan eller EFK. Vi har alla anledning att lyssna på andra. Våra kritiker är ofta våra bästa vänner. Men att ständigt vilja förändra och röra om i grytan är inget bra sätt att reformera. Redan reformatorerna på 1500-talet hamnade efter en tid i den fällan berättade vår vaktmästare Lena-Marie för mig i veckan.

En bättre hållning är att oftast vila i det som är medveten om att det är ett provisorium. Ett lokalt, av många faktorer skapat uttryck för Guds kyrka. Utan alltför exklusiva anspråk. Det räcker långt. Men låt oss för den skull inte bygga fast oss i vissa tanke- eller handlingsmönster. I psalmen vi nyss sjöng lyder en strof: *"Hjälp oss att ej kallt se och tåla allt, men när det blir brott att tåla, kom att våra läppar viga och gör rösten varm av din kärleks harm."* Ps 284. Jag ser framför mig sanningssägare i forntid och nutid. Många får betala ett högt pris. Martin Luther var en av dom. Ingvar Bratt som avslöjade Bofors korruption var en annan. Om lärarna på Wadköpingens utbildningscenter ska räknas till skaran får väl framtiden utvisa. Den främste reformatorn var Jesus själv, en man som fortsatte att ändra sig, att reformeras. Tydligast syns det i berättelsen om hans möte med den kananeiska kvinnan i Matteus 15 kapitel. Meditera gärna vidare över den händelsen.

*"pröva allt och ta vara på det som är bra"* (1 Tess 5:21). Låt oss vara försiktiga med att kritisera initiativ som andra provar i kyrkan. Vi som kyrkans folk är ofta väl snabba att förkasta människor eller verksamheter vi hört något om ryktesvägen. Det nya hotar och via magkänslan ropar vi instinktivt nej och fy. Låt oss istället lyssna mer med hjärtat. Det kan handla om en församling som anställer en imam, nya psalmer eller handböcker, präster som påstås inte tro på Gud eller annat. Alltför snabbt ta vi till brösttoner utan att se helheten. Tänk om det är så att gud vill överaska oss. Mina planer är inte era planer, säger Herren.

Jesus ger oss idag en liknelse från bondesamhället. En man sår och var säden hamnar avgör hur det blir med skörden. Inget konstigt så långt. Jesus använder bilden för att tala om Guds ord, om sig själv. Hur han tas emot avgör resultatet. Ser vi på Martin Luther så sådde han ut på bibelordet grundade förslag till reformation av den Romerska kyrkan. När han sådde föll det mesta i oländig terräng. Kyrkans makthierarki avvisade hans förslag och slängde ut honom ur kyrkan. Man ville inte lyssna. Den farliga blandningen av rädsla, självgodhet och makt. Martin sa: *"Det är bättre att ge sin granne en krona än att bygga en gyllene kyrka åt Petrus, ty det förra har Gud påbjudit, inte det senare"*. Klart att de som vill bygga monument över sig själva blir arga. Men en del föll i god jord och vi kan i efterhand se att en hel del av Martins förslag till sist fann rotfäste i den kyrkan han fötts i men inte fick dö i. På samma sätt tog reformatorerna med tiden intryck av en del katolska nyanseringar. Många av de motsättningar som fanns då finns inte längre och på många områden är Romersk katolska kyrkan idag en rik källa till inspiration för oss i den svenska kyrkan. Vi har så mycket att lära av våra syskon utan att vi fördenskull behöver längta efter att tillhöra den kyrkan. Att bli ett, som Jesus bad om, behöver på intet sätt innebära organisatoriskt uppgående i deras kyrka, även om dom vill det. Sådan är maktens natur – även i vår egen kyrka. På samma sätt kan vi gladeligen inspireras av metodisterna eller Evangeliska frikyrkan.

Ordet slängs ut också idag. Gud sår Jesus genom sin Ande. Jesus blir kastad in i ditt och mitt liv. Gång på gång. Ibland lyckas djävulen plocka bort Jesus från oss, andra gånger vissnar tron, hoppet och kärleken därför att vi är så ytliga och inte tar det han säger på allvar. Den ateistiska tankefiguren är så stark och



smittar också oss som vill vara Jesusvänner. Ytterligare andra gånger får livets svårigheter oss att misströsta istället för att gripa runt Jesu fötter i bön. Vi odlar ofta missmod istället för tro.

Men vissa stunder i livet är vårt hjärta öppet och redo. Då gäller det. Då är ansvaret vårt. Kanske händer detta vid några få tillfällen i livet. Då ska vi med all uthållighet vi kan uppbringa hålla fast och följa strömmen i vårt hjärta. Det är då tron föds för att bli en källa i oss till liv. Vi kan inte få ett frö att växa men vi bereda plats. Det gör vi just nu genom att samlas här

Idag har vi avskilt och sänt ett antal unga människor. Ni är förebilder för mig. Ni har valt att odla er dyrbara fritid i kyrkan. Naturligtvis för att ni tycker att det är roligt. Men hos er finns också en vilja att dela det ni börjat ana med andra – ni är kallade att vara ledare, att använda er makt. Jesus har kastats ut som ett vetekorn i er väg och ni har snubblat på honom. Ni har börjat odla detta lilla frö. På så sätt använder ni er mänskliga makt att forma ert och andras liv. Ni är reformatorer. Ni söker en förändring till det bättre i förhoppning om att den stavas Jesus. För att inte gå vilse måste ni och vi andra hålla oss tätt intill Jesus. Han är fröet som ska växa i oss. Martin Luther som älskade bibeln sa: *"Bibeln liknar ett väldigt träd där orden är grenar och kvistar. Jag har skakat dem alla för att få se vad det finns på dom. Och hittills har det alltid hänt att jag skakat ned något härligt äpple eller päron."*

Låt oss skaka tillsammans. Låt frukten falla ner på oss. Låt oss dela den frukten med varandra, med nya generationer av konfirmander, med våra föräldrar, barn och syskon. Att skaka är också att känna efter vad som håller. Reformation är att känna efter vilka grenar som är friska och vilka som är torra och döda. Helt klart finns båda delarna i vår egen kyrka. Låt oss reformera i lagom takt.

Vi och hela Örebro väntar på goda nyheter. Martin Luther, vars reformation vi firar idag får avsluta. Så här sa han: *"När du ser mot himlen skall du komma ihåg att där finns din Fader. Där finns ingenting annat än vänlighet och kärlek. Där finns ett fadershjärta, men ingen vrede."*

Ära vare fadern och Sonen och Den helige ande!